

Inriktningsbeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Oxtorgsgatan/Lästmakargatan – upprustning av huvudvattenledning med mera

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Inriktningen för Stockholm Vatten AB:s projekt Oxtorgsgatan/Lästmakargatan med en investeringsutgift enligt bilaga 1 till utlåtandet inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Ärendet avser ett inriktningsbeslut för Stockholm Vatten AB:s (SVOA) projekt Oxtorgsgatan/Lästmakargatan och gäller upprustning av en huvudvattenledning från 1932 samt upprustning av lokala vatten- och kombinerade avloppsledningar från 1910. Ledningarna har genomgått minimalt underhåll sedan de byggdes, vilket har resulterat i att de nu är i mycket dåligt skick. Det finns en betydande risk för läckage eller kollaps.

En kollaps skulle medföra stora kostnader och allvarliga konsekvenser i form av översvämningar och andra skador samt stora framkomlighetsproblem i området. Ett stort område i centrala Stockholm blir också utan vattenförsörjning.

Olika alternativ för upprustning har utretts sedan 2012. I likhet med bolaget anser koncernledningen och stadsledningskontoret att alternativ 1, vilket beskrivs i mer detalj i ärendet, framstår som mest lämpligt. Dock beskrivs risker även med denna ledningsdragningsdragning med omfattande befintliga ledningar i bebyggd stadsmiljö, vilket gör att projektet bör fokusera extra på samordning med de externa intressenterna.

Stockholm Vatten AB:s tjänsteutlåtande (bilaga 2) är i sin helhet belagt med sekretess enligt 18 kapitlet 8 § offentlighet och sekretesslagen (2009:400). Information om projektet är sekretessbelagd då dess offentliggörande kan leda till att säkerheten för skyddsvärd anläggning äventyras.

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Föredragande borgarrådens synpunkter

Givet den stora risk för kollaps eller läckage som föreligger är det angeläget att detta projekt genomförs för att säkra stadens va-infrastruktur.

Vi delar stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB:s synpunkt att bolaget under projekteringsfasen bör se över möjligheterna att hitta nya arbetsrätt och metoder för att minimera slutlig investeringsutgift. Vidare vill vi understryka vikten av att bolaget gör noggranna bedömningar och prioriterar i tiden av olika projekt och säkrar att investeringsprojekten hålls inom beslutade budgetramar utan revideringar.

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande Stockholm Vatten AB, dnr. KS 2024/768-1.1, Sekretess enligt 18 kap 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
2. Protokollsutdrag Stockholm Vatten och Avfall AB, dnr. KS 2024/768-1.5

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarrådets förslag.

Stockholm den 6 november 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå borgarrådsberedningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna är inte representerade i bolagsstyrelserna och har därmed inte haft insikt eller möjlighet att påverka projektet. Vi kan inte ta ansvar för sånt som är utanför vår kontroll eller insyn och därför väljer vi att avslå beslutet.

Ärendet

Bakgrund

Historik

Projektet syftar till att rusta vatten- och avloppsledningar som i vissa fall är över hundra år gamla. Ledningarna har fått minimalt underhåll sedan de byggdes, vilket har resulterat i att de nu är i mycket dåligt skick, med en hög risk för läckage eller kollaps.

En kollaps skulle innebära betydande kostnader och allvarliga konsekvenser i form av översvämningar, skador och stora framkomlighetsproblem i området, samt att ett stort område i centrala Stockholm skulle stå utan vattenförsörjning. Sedan 2012 har därför olika alternativ för upprustning undersökts.

Projektet Kungsgatan initierades av Stockholm Vatten och Avfall ABs (SVOA) dotterbolag SVAB år 2012 när trafiknämnden meddelade att de startat ett projekt med syfte att utföra arbeten mellan Sveavägen och Norrlandsgatan. SVOA såg då möjligheten att i samband med trafiknämndens arbeten rusta upp sina befintliga ledningar givet den betydande risken för läckage eller total kollaps.

Trafiknämndens projekt har dock vid upprepade tillfällen skjutits upp. Trafiknämnden meddelade 2018 att projektet skulle återupptas. Från sent 2018 har bolagets projekt befunnit sig i en utrednings- och projekteringsfas där projektorganisationen på SVOA arbetat med att fastställa vilka åtgärder som ska genomföras på det befintliga ledningsnätet samt samordna dessa med trafiknämnden och deras tidplan för genomförande mellan åren 2023–2025.

Under 2020 fattades ett reviderat inriktningsbeslut av Stockholm Vatten AB:s styrelse. I ärendet presenterades tre alternativa förläggningar av ny huvudvattenledning.

Bolaget förordade då en ny huvudvattenledning längs Kungsgatan eftersom det vid tidpunkten ansågs vara det bästa alternativet avseende ekonomi, teknik, driftbarhet och samordningsvinster. Bolagsstyrelsen beviljade medel för planeringsfasen och projektering med inriktningen att ny huvudvattenledningen skulle förläggas längs Kungsgatan. Genomförandet var planerat att ske i samband med trafiknämndens entreprenadarbeten på Kungsgatan år 2023 – 2025.

Under hösten 2020 fick projektet dock nya förutsättningar eftersom bolagets planerade ledning understeg kravet på marktäckning över ledning enligt trafiknämndens tekniska handbok. Inga avsteg från tekniska handbokens specifikationer godkändes.

Trafiknämnden ansåg att ledningen medför risker för sättningar, risker för läckage och risk för större åverkan på gatan vid underhållsarbeten. Det bedömdes därför inte lämpligt att förlägga huvudvattenledningen längs gatan. Den upparbetade projektkostnaden uppgick vid denna tidpunkt till cirka 5 miljoner kronor.

Detta medförde att projektet fortsatte planera och projektera tre mindre delar som behövde genomföras oavsett alternativ för ledningssträckning gällande huvudvattenledningen. Projektet började även se över möjligheten att förlägga huvudvattenledningen i Oxtorgsgatan/Lästmakargatan.

2022 fattades ett reviderat inriktningsbeslut som innebar att projekt Kungsgatan skulle utgå och istället ersättas av tre delprojekt samt att möjligheten till ny förläggning av huvudvattenledning i Oxtorgsgatan/Lästmakargatan skulle drivas som ett separat projekt om en förläggning på den nya sträckningen ansågs genomförbar.

Projektområdet och befintligt system

I området finns en huvudvattenledning (V800) från år 1932. Det finns även lokala vatten- och kombinerade avloppsledningar från år 1910. Huvudvattenledningen har kraftiga konditionsbrister som visar att den inom 5 år riskerar att kollapsa. Ledningen har uppnått sin tekniska livslängd och är utjämt och behöver bytas ut snarast för att säkerställa att inga allvarliga incidenter sker.

Bild 1.

Projektområdet

Ärendet avser ett inriktningsbeslut för Stockholm Vatten AB:s (SVAB) projekt Oxtorgsgatan/Lästmakargatan, SVAB är dotterbolag till Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA). SVOA:s tjänsteutlåtande (bilaga 1) är i sin helhet belagt med sekretess enligt 18 kapitlet 8 § offentlighet och sekretesslagen (2009:400). Information om projektet är sekretessbelagd då dess offentliggörande kan leda till att säkerheten för skyddsvärd anläggning äventyras.

Genomförda utredningar påvisar att en ledningsförläggning av huvudvattenledningen i Oxtorgsgatan till största sannolikhet är genomförbar och projektet är nu redo för ett

inriktningsbeslut för vidare detaljprojektering och förberedelser inför ett genomförande.

Förläggningen av huvudvattenledningen i Oxtorgsgatan kommer att medföra att flera ledningar tillhörande andra ledningsägare kommer att behöva flyttas. Detta är en kostnad som kommer att belasta bolaget utifrån gällande markavtal mellan trafiknämnden och respektive ledningsägare. För att möjliggöra detta har avtal mellan bolaget, trafiknämnden och andra ledningsägare tecknats. Avtalen medför att bolaget får ledningssamordningsansvar för hela projektet.

Förläggningen av huvudvattenledning i Oxtorgsgatan kommer även innebära att lokala vatten-, spill- och dagvattenledningar förlagda mellan 1911 och 1963 behöver läggas om. Detta medför att ledningssystemet i gatan kommer att förnyas som en del i projektet.

SVOA söker inriktningsbeslut med en planeringsbudget på (Se bilaga 1) och en indikativ totalbudget på (Se bilaga 1) för projektet med planerad förläggning av ny huvudvattenledning i Oxtorgsgatan/Lästmakargatan.

Dagvatten

Befintlig kapacitet i dagvattensystemet ersätts i samband med förläggning av ny huvudvattenledning längs Oxtorgsgatan-Lästmakargatan. Projektet medför inget tillkommande dagvatten till bolagets ledningsnät.

Alternativa lösningar

Nollalternativ – Att inte göra något alls

Utförda utredningar visar att huvudvattenledningen i tunneln i Kungsgatan har en hög risk för omfattande driftstörningar under den närmaste tioårsperioden medan lokala vattenledningsnätet i samma tunnel har en hög risk redan inom en femårsperiod. En skada på huvudledningen i trafiknämndens tunnlar kommer orsaka omfattande skador med långvariga störningar på infrastruktur. Kostnader förknippade med en stor läcka eller kollaps av huvudvattenledning har inte studerats djupare då det bedöms som oöverskådligt stora, nollalternativet bedöms således inte som möjligt alternativ.

Alternativ 1

Ny huvudvattenledning med spill-, dag- och lokala vattenledningar förlagda i Oxtorgsgatan-Lästmakargatan.

Genom att förlägga huvudvattenledningen i Oxtorgsgatan och Lästmakargatan underlättas framtida drift, underhåll samt arbeten med större insatser på ledningen.

Detta alternativ innebär även att en sträcka av huvudvattenledningen på cirka 60 meter, förlagd 1937, tas ur drift vilket medför att framtida renovering utgår. Att ta denna vattenledningssträcka ur drift innebär en besparing av bolagets framtida reinvesteringskostnader till ett värde som uppskattas till mellan 60 – 80 miljoner kronor, exklusive kostnader för trafikstörningar i området.

Alternativ 2

Alternativet innebär ny ledning där den gamla ligger. Alternativet anses inte vara genomförbart med hänsyn till de tekniska förutsättningarna då alternativet bland annat skulle kräva en provisorisk vattenförsörjning via en ledning av liknande storlek som den befintliga. Enbart detta arbetsmoment liknar i kostnad och omfattning alternativet att förlägga en ny huvudvattenledning i Kungsgatan som förordades år 2020.

Kostnader för detta har inte studerats närmare.

Alternativ 3

Förläggning av vattenledning i Kungsgatan norra sida av gatan enligt förordat förslag i reviderat inriktningsbeslut 2020 för projektet Kungsgatan. Detta alternativ bedöms inte längre aktuellt då samordning med trafiknämndens arbeten inte är möjligt utan stora konsekvenser för pågående projekt. De eventuella samordningsvinsterna bedöms inte täcka de kostnader ett omtag i trafiknämndens projekt skulle medföra.

Förordat förslag till beslut

SVOA förordar att alternativ 1 väljs och att inriktningsbeslut fattas för planering och projektering för en huvudvattenledning i Oxtorgsgatan/Lästmakargatan med tillhörande åtgärder. Utifrån dagens förutsättningar bedöms detta alternativ vara det primära alternativet gällande genomförande samt för framtida drift och underhåll. Alternativet bedöms även ha den lägsta investeringskostnaden samt möjliggör en besparing på cirka 60 – 80 miljoner kronor i framtida investeringskostnader genom att behovet av åtgärder i andra gator utgår.

Åtgärder

I projektet Oxtorgsgatan/Lästmakargatan genomförs följande.

- Ny huvudvattenledning om cirka 450 meter från Hötorget via Oxtorgsgatan-Lästmakargatan till Norrlandsgatan.
- Flytt av cirka 400 meter lokalnät för dag- och spillvatten längs sträckan.
- Förläggning av cirka 600 meter lokalt nät med serviser för dricksvatten längs sträckan.
- Flytt eller skyddsåtgärder på övriga ledningsägares ledningar längs sträckan.

Tidplan

Planering och projektering	kvartal 3 2022 – kvartal 2 2025
Genomförande: Huvuddelar	kvartal 3 2025 – kvartal 4 2029
Avslut	kvartal 3 2030

Ekonomi

Investeringsutgiften för projektet är belagt med sekretess enligt 19 kapitlet 3 § offentlighet och sekretesslagen (2009:400). Då detta projekt till stor del kommer handlas upp som en enskild entreprenad, innebär det att ett offentliggörande av totalbudgeten kan ha negativa ekonomiska konsekvenser för bolaget. Den konkurrensfördel som återfinns i en upphandling med ett flertal olika entreprenader, där investeringskostnaden inte kan hänföras till en specifik entreprenad, finns inte i detta projekt. Således kan det allmännas ekonomiska intresse skadas om utgiften offentliggörs. I andra projekt som delas upp i flera entreprenader finns inte behovet att på samma sätt sekretessbelägga investeringsutgiften då det i dessa projekt inte går att hänföra investeringsutgiften direkt mot en entreprenadupphandling.

Budgeterade kostnader har uppskattats utifrån tidigare projekt och erfarenheter och i samarbete med övriga ledningsägare. Detta påverkar primärt posterna projektledning, byggledning och nödvändiga skyddsåtgärder under entreprenadkostnader.

Kostnader för flytt av ledningar tillhörande andra ledningsägare sker utifrån gällande markavtal mellan trafiknämnden och respektive ledningsägare.

Upparbetade kostnader kopplade till en förläggning av huvudvattenledningen i Oxtorgsgatan/Lästmakargatan uppgår till 8 miljoner kronor och är inkluderade i den redovisade budgeten (se bilaga 1).

Utgifter

Planeringsbudget: Se bilaga 1

Indexuppräknig

Bolaget bedömer att marknadsläget är fortsatt oförutsägbart med risk för ökande kostnader till följd av prisindexutveckling. Framtida kostnadsutveckling ingår i bedömd slutkostnad för projektet.

Inkomster

Projektet genererar inga nya eller utökade inkomster men innebär besparing av bolagets framtida reinvesteringskostnader till ett värde som uppskattas till mellan 60 – 80 miljoner kronor, exklusive kostnader för trafikstörningar i området.

Risker

De största identifierade riskerna som har beaktats i budgeteringsarbetet återfinns i projektkalkylen under ”kända risker” (se bilaga 1). Nedan sammanfattas dessa i punktform.

- Okända konstruktioner/ledningar i projektområdet
- Samordning med en större projektorganisation, flera samhällsviktiga funktioner har ledningar/konstruktioner i mark vilket kommer kräva mycket samordning
- Projektområde i centrala Stockholm på högtrafikerade gator
- Osäkra materialpriser som inte följer index
- Krav på arbeten och transporter enligt direktiv för miljözon klass 3, begränsad fordonsflotta för tyngre entreprenadarbeten

Riskerna kommer fortsätta att identifieras och hanteras under projektets planeringsfas.

Remissammanställning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 13 oktober 2024 följande.

Koncernstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Inriktningen för Stockholm Vatten ABs projekt Oxtorgsgatan/Lästmannagatan med en investeringsutgift enligt bilaga 1 inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.

Koncernstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Inriktningen för Stockholm Vatten ABs projekt Oxtorgsgatan/Lästmannagatan med en investeringsutgift enligt bilaga 1 inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB:s gemensamma tjänsteutlåtande daterad den 30 september 2024 har i huvudsak följande lydelse

Koncernledningen och stadsledningskontoret anser det angeläget att genomföra projektet då det föreligger stor risk för kollaps eller läckage med stora negativa följder som konsekvens. I vissa fall är berörda ledningar över hundra år gamla,

förstärkningar och upprustningar behöver göras för att säkra kapaciteten i systemet. Det är av stor vikt att läckage och leverensavbrott med stora skador som följd ej sker.

Koncernledningen och stadsledningskontoret delar bolagets bedömning att alternativ 1 för ledningsdragning framstår som mest lämplig. Dock beskrivs risker även med denna ledningsdragning med omfattande befintliga ledningar i bebyggd stadsmiljö, vilket gör att projektet bör fokusera extra på samordning med de externa intressenterna.

Då staden aktivt arbetar med att minimera investeringsutgifterna anser stadsledningskontoret och koncernledningen att bolaget under projekteringsfasen ska se över möjligheterna att hitta nya arbetssätt och metoder för att minimera slutlig investeringsutgift.

Koncernledningen och stadsledningskontoret anser att det är viktigt att en riskidentifiering samt riskbedömning har gjorts i detta tidiga skede. Riskreserven bör minska fram till genomförandebeslut till följd av att risker i projektet utreds och elimineras.

SVOA har en hög investeringsnivå med en lång rad omfattande projekt. Investeringarna är nödvändiga för att säkra stadens va-infrastruktur, men det är av yttersta vikt att bolaget gör noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar i tiden av olika projekt och säkrar att investeringsprojekten hålls inom beslutade budgetramar utan revideringar. Detta för att åstadkomma en så långsiktigt jämn investeringsnivå som möjligt utan stora avvikelser.